rant; æquo, & placido animo omnia ſuſtinent, nec obmurmurant, Deo adverſa immittenti, nec indignantur proximis, injurias inferentibus, nec lædentibus exoptant vindictam, nec excandeſcunt, ſi quid præter æquitatem, aut ſuam voluntatem patiuntur: ſed in Dei providentiam, ac gloriam omnia referunt. *Quoniam ipſi poſſidebunt terram.* Seu, ut habet Syriacus, quod magis eſt, *Hæreditatis jure poſſidebunt terram*; hoc eſt, cœlum, ut mihi eſt probabilius; de quo in quæſtionibus.

Syriac.

Quæstio XVIII.

Quid nomine terræ *promittitur mitibus?*

130. MITIBUS ait Dominus: *Ipſi poſſidebunt terram.* Quid nomine *terræ* ſignificetur; ſatis controverſum. Prima ſententia per *terram* intelligit corpus ex terra compoſitum. Et ſit ſenſus: Mites poſſidebunt ſemetipſos, & ſuamet corpora in reſurrectione cum magna gloria, & ſplendore. Ita D. Hilarius, D. Hieronymus, S. Leo *ſerm. de omnibus ſanctis.* Haymon, Joannes verò Caſſianus *Collatione* 12. *c.* 6. ait, hic ſignificari terram corporis ſui ſubjectam rationi; quam mites poſſident, dominando appetitibus, & reprimendo inſurgentia libidinis bella: nam, ut ait Hugo, Iracundi, non ſcipſos poſſident. De mitibus eleganter ait D. Bernardus ſerm. de omnibus Sanct. *Si poſſidere vult anima, ſi regnare deſiderat ſuper mẽbra ſua, neceſſe eſt, ut ſit ipſa mitis, & ſuperiori ſuo ſubjecta, quoniam tale inveniet inferius ſuum, qualem ſe exhibuerit ſuperiori.* Tanquam ſi dicat; Si animus vult dominatum habere in ſuo corpore, ſit facilis, & mitis ad obtemperandum mandatis ſui ſuperioris Dei; quia tunc corpus erit obediens directioni ipſius animæ, ac ei omnes appetitus ſubjicientur, quia qualiter te ſubjeceris tuo ſuperiori, taliter tuus ſubditus tibi erit.

Hilarius. Hieronym. Leo. Haymon. Jo. Caſſian. Hugo. Bernard.

131. Secunda ſententia per *terram* intelligit hanc, quam colimus, & inhabitamus. D. Chryſoſtomus *homil.* 15. Theophylactus, Euthymius, & alij. Unde bene ait Simon Caſſianus lib. 10. cap. 5. *Rixantur iniqui, & non poſſident; ſed mites ſufferendo habent.* Maximè enim conducit mititas ad bona poſſidenda. Ita ait Regius Vates Pſalm. 39. n. 11. *Manſueti hæreditabunt terram.* Et ita Moyſes, *cùm eſſet manſuetus præ omnibus, qui erant ſuper terram*, Numer. 12. n. 3. habuit principatum in populo Iſraëlitico, & eis impetravit à Deo poſſeſſionem terræ promiſſæ, per Joſuè factam; nullum enim regnum, nulluſque principatus ſine manſuetudine diu conſiſtit. Roboam durè, ac aſperè ſe exhibuit erga ſuos ſubditos, itaut diceret 3. Reg. 12. n. 11. *Pater meus cæcidit vos flagellis, ego cædam vos ſcorpionibus*; breviter tamen amplitudo ſui imperij collapſa eſt. Ait D. Hieronymus Epiſtol. ad Theophil. *Qui ſcorpionibus cæcidit, citò regnum manſueti David diſſipat.*

Chryſoſt. Theophyl. Euthym. Caſſian. Pſalm. 36. Num. 12.

Manſuetudine ſtabilitur principatus, ſine illa collabitur.

3. Reg. 12. Hieron.

132. Tertiò, & mihi multò probabilius. Per *terram* hoc loco accipitur terra viventium, quæ eſt cæleſtis patria. Ita D. Hieronymus *hoc loco.* D. Gregorius Nyſſenus *lib. de beatitudinibus orat.* 2. D. Baſilius *in Pſalm.* 33. D. Gaudentius *tract.* 5. *in Exod.* D. Cyrillus *in cap.* 58. *Iſaiæ.* Arnobius *in Pſalm.* 66. & alij. Terra enim noſtra eſt terra morientium; terra verò hîc promiſſa eſt terra viventium. Pſalm. 26. n. 13. *Credo, videre bona Domini in terra viventium.* Pſalm. 141. n. 6. *Tu es ſpes mea, portio mea in terra viventium.* Et Iſaiæ 38. n. 11. *Non videbo Dominum Deum in terra viventium.* Nam, ut rectè ait Cajetanus, in veteri Teſtamento promiſſa erat Patribus terra diſtributa per Joſuè, in novo Teſtamento terra promiſſa eſt illa cæleſtis beatitudo; & ideo dicitur de futuro, *poſſidebunt.* Et nõ qualicunque modo, ſed *jure hæreditatis*, ut ait Syriacus; quia, ut inquit ipſe Cajetanus, *mites tam familiares ſunt in hac vita Deo, ut non ſint veluti ſervi ſeu amici, ſed velut arrogati in hæredes Dei.*

Idem. Nyſſen. Baſil. Gaudent. Cyrill. Arnob. Pſalm. 26. Pſalm. 141. Iſai. 38. Caietan.

Mites electi in hæredes Dei.

133. Illud tamen hîc maximè notandum, quòd mitibus promittitur terra. Quia, ut ait Chryſoſtomus citatus, *mitis propria putatur amittere, contrarium Dominus pollicetur, dicens, quòd ipſe mitis ſit, qui tutiſſimè cuncta poſſideat.* Mitis ob ſuam ſuavitatem, ac lenitatem reputatur à mundanis terram amittere; ſed tantum abeſt, ut illam deperdat, quòd potius eam maximè recuperat, ac cum magno augmento acquirit. Cùm Abraham, & Loth ſimul incederent, & maximæ eſſent diviſiones, ac diſſentiones inter eorum paſtores, Abrahamus ait conſobrino ſuo, quòd ex omni planitie terræ, quæ erat in conſpectu ejus eligeret partem, quam vellet, nam ipſe ad aliã ſe reciperet; cùm Loth elevatis oculis eligeret partem terræ, quæ ſibi perjucundior viſa eſt, ait ſacer textus. *Dixit Dominus ad Abraham, poſtquam diviſus eſt ab eo Loth: Leva oculos tuos, omnem terram quam conſpicis, tibi dabo*, Geneſ. 13. n. 14. Sed cur promittitur hîc ei omnis terra; & obſervatur, *Poſtquam diviſus eſt ab eo Loth*? Quia homo adeò mitis, ut ob ſuam manſuetudinem ſervandã, ac altercationes devitandas non renuerit cedere uni parti terræ, quæ erat ante oculos poſita; ab hac parte in ſua hæreditate non defraudatur, ſed potiùs omnis terra quam elevatis oculis percipit, ei conceditur, & largitur. D. Chryſoſtomus, *Partem terræ*, inquit, *ceſſiſti: Ecce ego totam tibi terram polliceor, neque hoc ſolum, ſed ſemini tuo polliceor eam uſque in ſæculum.*

Chryſoſt.

Si pro Deo terrena dimittas, fœnore duplicato recipies.

Gen. 13. D. Chryſ.

134. Ait Deus Moyſi: *Ecce conſtitui te Deum Pharaonis*, Exod. 7. n. 1. Sed unde homo ad tantam ſublimitatem evehitur, ut Regi tanquam Deus ſit conſtitutus? Ait Apoſtolus ad Hebræos 11. n. 24. *Fide Moyſes grandis factus, negavit ſe eſſe filium filiæ Pharaonis*; ac proinde totius regni hæredem, & ſucceſſorem. Sed ex hoc amiſit regiam dignitatem, minimè, ſed multo majorem eſt aſſecutus, ut non ſolùm Rex, ſed Deus eſſet conſtitutus, & habitus erga Pharaonem. D. Ambroſius concione 13. in Pſalm. 118. *Noluit*, ait, *eſſe Rex, cum poſſet; ſed fugiendo potentiam potentior factus eſt. Rex erat Pharao, ſed Deus non erat: Moyſes factus eſt illi Deus.* Pondera verba, *fugiendo potentiam, potentior eſt factus.*

Exod 7. Hebr. 11.

Dignitas pro Deo relicta tibi maximè duplicatur.

Ambr.

⁂

Quæstio XIX.

Quare in opinione Divi Chryſoſtomi mitibus promittatur præmium terrenum?

135. UT retuli ſuperiori quæſt. ex Divo Chryſoſtomo, & aliis gravibus Patribus, per *terram* intelligitur hoc loco hæc elementaris, quam habitamus, & hæc pollicetur mitibus in præmium, ut ait S. Doctor citata homil. 15. *Quia Chriſtus ſpiritualibus ſenſibilia miſcet.* Et ſubdit: *A familiaribus jam illi populo, notiſque verbis ſermonem texuit, ut nõ in omnibus inuſitatè loqueretur.* Voluit Dominus aliquando conſcendere, & ſe accommodare infirmitati illius populi, qui maximè erat debitus ad temporalia; ac proinde, ut optimus Magiſter ab excellentiſſima perfectione ſpirituali, quam ſemper intendebat, & prædicabat tantiſper divertit ſermonem, ut ſuos auditores valeat ineſcare, ac trahere ad ſe, ac ad cœleſtia. Et in hac ſententia pondera loquendi modũ, non ait, poſſident, ſed *poſſidebunt terram*, tanquam in ſpe eis objicitur: ſpes autem non eſt ſi quis ſecurè temporalibus fruitur, quando cum ſpe ulteriùs retinendi poſſidet, deinde, quia temporalia adeò ſunt anguſta & bonitate denudata, quòd ex eorum retinentia naſcitur faſtidium, ex ſpe verò aliqua ſuavitas, ac delectatio, & tunc animum movent, ac alliciunt non poſſeſſione, ſed expectatione. Vide infra *c.* 26. *n.* 83.

Chryſoſt.

Deus per familiaria, & amica hominem trahit.

Bona retinenda cum ſpe ut ſecurè habeas.

136. Secundò. Ut dixi ſuperiori quæſt. mititas valde præpotens ad omnia poſſidenda, & obtinenda, ut etiam docet idem Chryſoſtomus *homil.* 58. *in Gen.* Tertiò. Hugo. *Per mititatem*, ait, *terrenam ſubſtantiam pacifica, & magnifica dominatione poſſidemus: quia per hanc de amiſſione temporalis ſubſtantiæ non dolemus, neque turbamur.* Mitis omnia poſſidet, quia de nulla amiſſione terreſtrium bonorum dolet; nulla jactura turbatur, diripientibus non belligerat, nec litigat, ſed ubique quietus, & ſecurus eſt, ut cum omnibus pacem habeat.

Chryſoſt. Hugo.

Mitis cum omnibus pacem habet, & inde omnia poſſidet.

Sed in hac ſententia grave inſurgit dubium, quomodo Chriſtus Dominus pauperibus ſpiritu, terrena renuntiantibus, promittit regnum cælorum; & tamen ſtatim ipſa terrena mitibus in præmium dantur? Si enim ipſa abjectio temporalium eſt bona, retentio, quæ eſt oppoſita, mala erit: quomodo ergo prima; & excellens beatitudo aſcribitur renuntiantibus terrena; & ſtatim ipſe in præmium mitibus dantur.

Pulchrum dubium.

138. Reſpondedis primò ex his quæ dixi *quæſt.* 15. *n.* 106. quòd paupertas ſpiritu poteſt conſiſtere cum poſſeſſione divitiarum: nam ille eſt verè pauper ſpiritu, qui quamvis multa bona habeat, tamen ipſis non habet cor defixum, & immerſum in terrenis, ſed ab illis maximè liberum, & expeditum, ut fuerunt Rex David, & D. Gregorius Eccleſiæ Pontifex. Ac proinde renuntiantibus affectu terrena datur regnum cælorum; ipſa verò externa poſſeſſio mitibus pollicetur.

Cor in divitiis ne ſit immerſum.

137. Tertiò. Divus Chryſoſtomus *in Catena*, ſic gloſſat. *Beati mites quoniam ipſi poſſidebunt terram. Chriſtus hîc ſpiritualibus ſenſibilia miſcuit quoniam æſtimatur qui mitis eſt, omnia ſua perdere.* Mitis in ea æſtimatione habetur quòd ob rixas vitandas velit omnia temporalia perdere, ne æternis privetur, & cùm ita ob Deum terrena contemnit, inde ampliſſimè illis muneratur, ac ea poſſidet. Tertiò. Pulchrè Divus Gregorius Nazianzenus Oratione 1. *Omnia*, ait, *Deo dono dedi, opes, famam, nominis claritatem, bonam valetudinem, litteras ipſas; ex quibus dumtaxat hoc commodi tuli, ut eas aſpernarer, atque aliquid haberem, cui Chriſtum anteferrem.* Ideo enim hilari animo bona mundi, nempe divitias, auctoritatem nominis, ac ſcientiam accipiunt probati viri, non ut ſibi retineant, ſed ut omnia illa elargiantur, ac expendant in Dei obſequium, & ut omnia ipſa pro Dei amore contemnantur. Ac proinde ſi opes abjiciuntur, ut faciunt pauperes ſpiritu, etiam à Deo dantur in præmium; non ut retineantur, ſed ut pro ipſo Deo rejiciantur, ac adeò in majores homo juſtitiæ fructus excreſcat.

Chryſoſt. Nazianz.

Divitiæ ac temporalia bona habenda ut in Dei expendantur obſequium.

140. Dico quartò. Divitiæ, ac temporalia bona ſi à mundo veniunt, conſtipata omni vitio incedunt; & ideò tunc fugienda, & relinquenda. At verò ſi à Deo dantur, à quo nihil niſi bonum procedere poteſt, virtutem miniſtrant, & charitatis, ac juſtitiæ materiam præbent, ut ſatis ſuo exemplo comprobant Sancti Patriarchæ, Abrahamus, Iſaac, Joſeph, & Job, qui quotidie extendebant manus ſuas ad pauperes; ac hoſtias, & holocauſta Deo offerebant. Et hujuſmodi opes ſunt, quæ à Deo dantur mitibus in præmium, ut maximè eis conducant in gratiæ, & virtutis augmentum. Epiſcopo Laodicææ ait Dominus: *Suadeo tibi, emere à me aurum ignitum probatum.* Apocal. 3. n. 18. hoc eſt, aurum optimum? purum, ac eximiè defæcatum. Nonne dicebat Dominus ſuis diſcipulis; *Nolite poſſidere aurum, neque argentum.* Matth. 12. n. 9. Quomodo ergo magnis promiſſis exhortat Epiſcopum ad aurum comparandum; Locupletantes divitiæ, ſi flante mundi aura deveniunt, protinus abjiciendæ, & non poſſidendæ; nam tam peſtifero aëre maximè coinquinatæ exiſtunt. At ſi è manu Dei, à quo omne bonum exhalatur, deveniunt, omnem virtutis odorem ſecum aſportant, & in magnum noſtrum bonum cedunt. Et ideo ait: *Suadeo tibi, emere à me.* Aretas Cæſareæ Epiſcopus ita ad hunc locum ait: *Si vis*, inquit, *locuples fieri, veras à me divitias emito, qui manentibus divitiis locupletare novi.* Magnis opibus ditare, manentibus virtutibus, ſolus novit Deus, ab ipſo enim ad probitatis, ac charitatis uſus divitiæ deſcendunt.

Divitiæ à manu mundi nocivæ; è manu Dei frugiferæ.

Apocal. 3. Matth. 12. Aretas.

⁂

Quæstio XX.

Quare in communi ſententia cœlum promittatur ſub nomine terræ ?

141. *Omnibus beatitudinibus promittitur.* Cornel.

QVÆSTIONE 18. in tertia ſententia cum communi reſolutione dixi, per *terram* hoc loco cœlum ſignificari : nam his beatitudinibus regnum cœlorum promittitur, ſed alio ſemper nomine, & titulo, ut notat Cornelius à Lapide. Pauperibus ſcilicet nomine *regni*; mitibus verò nomine *terræ*. Sed ſtatim dubium pulſat animum : Cur hîc, non cœlum, ſed terra nuncupatur ?

142. Pſalm. 36. Reſpondeo primò, quòd Chriſtus Dominus illudit hîc ad modum loquendi David. Pſal. 36. n. 11. *Manſueti autem hæreditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis.* Iſta autem beatitudo, conſiſtens in viſione, ac fruitione Dei, vocatur terra, ut inquiunt Salmeiron *hoc loco*, & Lorinus *in Pſalm.* 26. *n.* 13. tum ob ſtabilitatem, erit enim perennis, & æterna; tum quia repræſentata fuit ipſa per paradiſum terreſtrem, & per terram promiſſam Judæis. [Salmeiron. Lorin. *Quare cœlū dicitur terra.*]

143. Palatius. Secundò reſpondet Palatius : quod voluit Dominus, quòd hæc terra, quam calcamus, non exiſtimaretur terra noſtra; ſed quòd terra noſtra, & patria noſtra eſt illa, quæ eſt regnum cœlorum. Tertiò. Hac phraſi utitur, ut piis animum adderet. Forſitan poterat pius homo dubitare, quòd corpus ſuum, cùm ſit ex terra coalitum, in cælum non eſſet elevandum, cùm cœlum ſit valde mobile; & cùm David dicat : *Cœlū cœli Domino, terram autē dedit filiis hominum*, Pſalm. 113. n. 16. Ne ergo aliquis diffideret de aſcenſu ad cœlum, ſed ut omnes ſpem conciperent, & animū corroborarent cœlū terra etiam nuncupat, & cœlū nomine terræ dicit. Quartò Cœlum terræ vocabulo denotat; nam ſicut mites ob ſuam ſuavitatem, ac manſuetudinem ſe calcabiles præbuerūt omnibus, ac ſi terra eſſent; ita ipſum cœlū mitibus ſe calcabile exhibebit; qui enim ſe virtuti, amore omniū ſub pedibus ſubjicit, omnia ei ſubjecta erunt. Ait D. Ambroſius in Pſam. 118. ſerm. 20. *Bona virtus, quæ nihil appetendo, totum, quod contemnit, adipiſcitur.* [Pſalm. 113. *Deus dat nobis fiduciā evolandi in cœlum. Qui ſe dejicit propter Deū, exaltatur.* Ambroſ.]

144. Pſalm. 8. Hebr. 1. De Chriſto Domino ait Regius Vates Pſal. 8. num. 6. *Minuiſti eum paulo minus ab Angelis.* Et tamen de ipſo inquit Paulus ad Hebræ. 1. n. 4. *Tanto melior Angelis effectus, quanto differentius præ illis nomen hæreditavit.* Ecce Propheta Chriſtum minorem Angelis canit; & tamen eundem majorem eſſe Angelis Apoſtolus prædicat. Nunquid Paulus contrariatur Prophetæ ? Minimè. Sed quia meus Jeſus non recuſavit, quòd in terris minor Angelis videretur : ideo à Patre ſuper omnes Angelorum choros exaltatus eſt & ſublimatus. Eleganter D. Bernard. *ſerm.* 73. *in Cantica*, poſtquam utrunque Davidis, & Pauli locum, adducit, ait : *Non contraria ſunt locuti Apoſtolus, & Propheta, quippe habentes eundem ſpiritum : nam ſi dignationis fuit, quod minoratus, non neceſſitatis, nihil planè in hoc bonitati præſcribitur, ſed adſcribitur. Denique minoratum Propheta perhibuit, non minorem, attollens gratiam, & propellens injuriam, nam & minoritatem natura recuſat, & minorationem excuſat cauſa. Nempe minoratus eſt, quia ipſe voluit, Sic minorari, miſereri fuit. Quænam perditio hæc ? Profectò acceſſit pietati, quidquid majeſtati viſum eſt deperiiſſe, quanquam nec Apoſtolus tacuit hoc magnum magnæ pietatis arcanum; ſed ait : Eum autem, qui modico, quàm Angeli, minoratus eſt, vidimus Jeſum propter paſſionem mortis gloria, & honore coronatum.* [Bernard.]

Matth. 5. *n.* 5.	Beati, qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur.

VERSIONES.

Syriacus.	Beati lugentes, quippe conſolationem accepturi ſunt
Cyprian. Ep. 52. *& lib.* 3. *ad Quirin.*	Beati plangentes.
Sedulius in cap. 12. *Epiſt. ad Roman.*	Beati qui flent.
Arabicus.	Beati triſtes.
Textus Græcus.	Beati qui lugent ſpiritu, & animo
Vatablus, Euthymius.	Quoniam ipſi conſolationem accipient.
Tertull. lib. de patientia c. 11.	Beati lugentes, ac flentes.

Alter Textus.

Lucæ 6. *n.* 21.	Beati, qui nunc fletis, quia ridebitis.

EXPOSITIO.

145. D. Thom. POSITÆ ſunt, ut ait Divus Thomas, beatitudines, per quas abſtrahimur à malo cupiditatis, & crudelitatis, ſeu iræ. Hîc ponitur terra, per quam abſtrahimur à malo noxiæ voluptatis, ſeu jucunditatis. *Beati, qui lugent.* Non omnium lachrymæ faciūt beatos; ſed illæ, quæ ſunt pro motivo, & cauſa ſpirituali, ut eleganter ait D. Chryſoſtomus homil. 22. ad Populum. *Beati, ait, qui lugent mortuum, non jacturam, ſed peccatum.* Sic Hebræi : *Super flumina*, inquiunt, *Babylonis illic ſedimus, & flevimus, dum recordaremur tui Sion*, Pſalm. 136. n. 1. Lachrymis diffuſis plangebant ob religionis cauſam : *Dum recordaremur Sion.* [*Pro ſpirituali motivo lachrymandū.* Chryſoſt. Pſalm. 136.]

146. Hic autem luctus multipliciter exponi poteſt. Et primò; ac perfectiſſimè cū D. Gregorio Nyſſen. *lib. de beatitudinibus, Concione* 3. D. Remigio *in cap.* 12. *Epiſtolæ ad Roman.* Alberto Magno, S. Thoma, Janſenio. Qui præ tædio hujus vitæ, ac præ vehementi deſiderio cæleſtis patriæ, ac eximio amore Dei, & Chriſti Jeſu filij ejus, quo frui ſummè exoptāt, lugent in hoc corpore ſuū incolatum, & dilationem cæleſtis patriæ. Ita dicebat Paulus Roman. 7. n. 24. *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus.* Et ad Philipp. 2. n. 23. *Cupio diſſolvi, & eſſe cum Chriſto.* Secundò exponitur à D. Hilario, D. Hieronymo de his, qui lugent proprium peccatum. Et ita ait Hugo. *Qui lugent; ſunt, qui ſe ipſos vident, & agnoſcunt. Videns ſe quid aliud habere poteſt, niſi lugere ſeipſum, cum nihil in ſe inveniat, niſi mortem, & abyſſum peccatorum.* Unde eleganter deridentes pungit S. Antiochus Monachus homil. 48. *Planè, ait, qui ſua luget peccata, huic nullus relinquitur locus, alterū ut derideat, aut ridiculis ſannis aſpergat, & exacerbet fratrem.* Tertiò, & valdè propriiſſimè intelligitur textus cum D. Chryſoſtomo *in Imperfecto homi.* 9. Euthymio, Theophylacto, Chromantio, Gloſſa, D. Paſchaſio *lib.* 3. *in Matth.* Haymon. Beda, & aliis. Qui ob charitatem lugent propria, & aliena peccata. Ita ait D. Leo ſerm. de omnibus Sanctis. *Religioſa triſtitia alienum peccatum luget, ut proprium.* Sic Jeremias lamentabatur peccata populi. *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum*, Jerem. 9. n. 1. Sic Samuel lugebat Saulem, 1. *Reg.* 15. *n.* 35. [Nyſſen. Remig. Alb. Magn. S. Thom. Janſen. Rom. 7. Ad Philip. 2. Hilar. Hieron. Hugo. S. Antioch. *Qui ſe agnoſcit, luget, & alterum nō deridet.* Chryſoſt. Euthym. Theophyl. Chromant. Gloſſa. Paſchaſ. Haymon. Beda. Jerem. 9.]

147. Auguſt. Quartò. D. Auguſtinus *lib.* 1. *de ſerm. Domini in monte*, explicat de luctu, quem habent homines de gaudiis ſæculi quæ dimittunt veniendo ad Chriſtum. Quintò. D. Gregorius Nyſſenus *citato loco*, D. Ambroſius *lib.* 2. *de offici.* & Toletus *in cap.* 6. *Luc. annot.* 28. Volunt intelligi hîc lugentes, qui infirmitates, labores, ac adverſitates à Deo immiſſas, aut permiſſas patienter, ac æquo animo tolerant, maximè ſe divinæ voluntati componentes, omnia in Dei gloriam referunt. Et in hanc ſentetiam ait D. Chryſologus ſerm. 46. *Beati qui lugent in mundo.* Illud tamen hic adverto cum Toleto *citato*, quòd ſententiæ Matthæi, & Lucæ ſint diſtinctæ, ut conſtat ex textu Græco. Nam radix Græca in Matthæo denotat lugere ſpiritu, & animo; in Luca verò ſignificat flere lachrymis, & planctu externo. *Quoniam ipſi conſolabuntur*, hoc eſt in hac vita ſpirituali dulcedine; & in futura, æterna beatitudine. [Nyſſen. Ambroſ. Tolet. Chryſolog. Tolet.]

Quæstio XXI.

Quare Dominus aſſignet lugentibus conſolationem in præmium ?

148. *Mundus delitiantes judicat beatos, Deus verò triſtes.* MAXIME diſtat Dei judicium à mundi ſententia; mundus enim arbitratur beatos, qui à mœrore, luctuque alieni, rebus omnibus ex animi voto ſuccedentibus, lætam, jucundamque vitam ducunt; Dominus verò contrà eos beatos prædicat, qui vitam degunt, judicio hominum, triſtem, & amaram, & à voluptatibus ſæculi, oblectationibuſque alienam, ſicque lugentibus conſolationem promittit. In quo verò hæc conſolatio conſiſtat, hîc explicandum,

149. Chryſoſt. *Ipſum flere, magnum ſolamen, & conſolatio ſpiritualis.* Primò Divus Chryſoſtomus *homil.* 15. inquit, quòd hæc conſolatio non ſolùm eſt in futuro ſæculo, ſed etiam in hoc. Ita ait : *Ubi verò, dic mihi, conſolabuntur ? Et hic profectò, Et quod eſt amplius in futuro. Quia enim præceptū ipſum valde videbatur oneroſum, hoc ſe promittit daturum, quod illud quàm maximè leve poſſet efficere. Itaque ſi velis conſolari, luge. Neque putes ænigma eſſe, quod dixi. Quando enim conſolatur Deus, etiamſi millia mœrorum irruant, cunctis ſuperior exiſtis :* Nam ipſum flere, ipſum lachrymari : *Si velis conſolari, luge*; miram ſuavitatem, & dulcedinem ſpiritualem ſecum affert, ut ait Theophylactus, per quam anima mirificè delectatur, & gaudet. Pulchre ait Rabanus in cap. 3. Matth. *Columba gemitum pro cantu habet : ita & Sancti, ſicut alij delectantur in cantu, ita ipſi in gemitu pro peccatis.* Rectè ergo dicuntur beati, qui ſuo gemitu delectantur, ac in ipſis lachrymis maxima jucunditate, ac delectatione à Deo perfunduntur. *Abſterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum.* Apocal. 21. n. 4. Divus Bernardus, ut refert Hugo, *Felix lachryma quæ pia manu conditoris meretur abſtergi.* Euthymius verò conſolationem in hoc ſæculo ita explicat : *In præſenti inquit, conſolabuntur ea ſpe, quod peccata ſua luctu redimant.* [Theophyl. Rabanus. *Lachrymæ delectant.* Apoc. 21. Bernard. Euthym.]

150. Auguſt. *Æterna beatitudo conſolatio.* Secundò. Divus Auguſtinus lib. 1. de ſerm. Domini in monte. *Conſolabuntur*, ait ergo *Spiritu ſancto, qui maximè propterea paracletus nominatur, id eſt, conſolator, ut temporalia amittentes æterna lætitia perfruantur.* Tertiò, & eſt eadem ſententia Auguſtini. Conſolabuntur æterna Dei viſione, & fruitione. Ita Chromantius, *Sanctè, inquit, lugentibus conſolatio æternæ exultationis promittitur.* Ita ait Iſaias 61. n. 3. *Dare his, qui lugent Sion gloriam pro cinere, unctionem lætitiæ lugentibus; pro ſpiritu mœſtitiæ, amictum gloriæ.* [Chromant. Iſai. 61.]

151. *Dat Deus non ſolùm ea quæ ſunt neceſſaria, ſed etiam quæ delectant, & recreant.* Mira Dei miſericordia, quòd non ſolùm promittit ſui ſuam cœleſtem beatitudinem ſub nomine regni cœlorum, vel terræ viventium, ſed etiam prætextu conſolationis : ſuos enim non ſolum vult regno ditari, verùm etiam omni animi gaudio perfundi, omnique jucunditate recreari. *Angelus autem Domini deſcendit cum Azaria, & ſociis ejus in fornacem, & excuſſit flammam ignis de fornace, & fecit medium fornacis, quaſi ventum roris flantem*, Daniel. 3. n. 49. Non ſat erat diſpergere, ac movere ignem, ne eos læderet. Ad quid ultrà tenuis aura roris flantis : Theodoretus. *Angelus itaque flammam diſſipabat, & mediam fornacis partem ignis carbonibus nudans, auram quandam frigidam, ac mediocriter humidam, quæ Sanctis afferret voluptatem, parabat, atque hanc in Sanctorum corpora immittebat.* [Dan. 3. Theor.]

152. Exod. 13. *Deus maximè recreat ſervos ſuos.* Ait Deus Moyſi, *Hodie egrediemini in menſe novarum frugum*, Exod. 13. n. 4. Sed cur potius Dei providentia elegit hunc menſem; quàm alium ? Tunc enim erat valde opportunum, & commodum tempus itinerantibus, prata mille floribus depicta rident, arbores erumpunt in poma, & terra emitit fructus, cœlum ſerenum adeſt, nec viget æſtas, nec frigus, nec intemperies, placida aura itinerantes recreat; & eos ſuavi cantu aves demulcent, Oleaſter ibi : *Adverte, inquit, quam opportuno tempore, cùm nec frigus, nec viget æſtas. Sed cur hoc tempus ſelegit pro decernendo Iſraelis itineres ? Ut ſic eorum incolumitati, & voluptati conſulat; deliciis enim non caret, tempore verno itinere accingi.* [Oleaſter.]